

ЕКОСИСТЕМА ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

¹Університет імені Альфреда Нобеля

Анотація: У роботі досліджено особливості формування екосистеми інноваційного підприємництва в умовах цифрової економіки. Проаналізовано основні компоненти інноваційної екосистеми, зокрема підприємства, стартапи, науково-дослідні установи, університети, інвесторів, бізнес-інкубатори та акселератори. Визначено роль цифрових технологій у трансформації підприємницької діяльності та розвитку інноваційних бізнес-моделей. На основі статистичних даних проведено аналіз динаміки інноваційної активності підприємств та галузевих особливостей розвитку інноваційної діяльності. Обґрунтовано, що ефективна взаємодія між учасниками інноваційної екосистеми, розвиток цифрової інфраструктури та підтримка стартапів сприяють підвищенню інноваційної активності підприємств і формуванню сприятливого середовища для розвитку інноваційного підприємництва.

Ключові слова: інноваційне підприємництво; інноваційна екосистема; цифрова трансформація; стартапи; інноваційна діяльність підприємств; цифрові технології.

Abstract: The paper examines the features of the formation of the innovation entrepreneurship ecosystem in the context of the digital economy. The main components of the innovation ecosystem are analyzed, including enterprises, startups, research institutions, universities, investors, business incubators, and accelerators. The role of digital technologies in the transformation of entrepreneurial activity and the development of innovative business models is determined. Based on statistical data, an analysis of the dynamics of innovation activity of enterprises and sectoral features of innovation development is carried out. It is substantiated that effective interaction between the participants of the innovation ecosystem, the development of digital infrastructure, and support for startups contribute to increasing the innovation activity of enterprises and creating a favorable environment for the development of innovative entrepreneurship.

Keywords: innovative entrepreneurship; innovation ecosystem; digital transformation; startups; enterprise innovation activity; digital technologies.

Інноваційне підприємництво відіграє важливу роль у забезпеченні економічного зростання, підвищенні конкурентоспроможності підприємств та формуванні нових ринків. Цифрова трансформація економіки сприяє активному впровадженню інформаційно-комунікаційних технологій, розвитку цифрових платформ, штучного інтелекту, великих даних та інших інноваційних рішень, що створює нові можливості для розвитку підприємницької діяльності. У цьому контексті особливого значення набуває формування ефективної екосистеми інноваційного підприємництва.

Екосистема інноваційного підприємництва являє собою сукупність взаємопов'язаних елементів, що забезпечують створення, розвиток і комерціалізацію інновацій. До ключових компонентів такої екосистеми належать підприємницькі структури, стартапи, науково-дослідні установи, університети, інвестори, державні інституції, бізнес-інкубатори та акселератори, а також цифрові платформи, які забезпечують ефективну взаємодію між учасниками інноваційного процесу. У цифровій економіці ці елементи формують сприятливе середовище для генерації нових ідей, розвитку технологічних стартапів та впровадження інноваційних бізнес-моделей [1; 2].

Цифрові технології суттєво змінюють механізми функціонування підприємницьких екосистем. Використання цифрових платформ, хмарних сервісів та інструментів аналітики даних сприяє прискоренню процесів створення та масштабування інноваційних підприємств. Це дозволяє підприємцям швидко тестувати бізнес-ідеї, створювати мінімально життєздатні продукти (MVP), залучати інвестиції та виходити на глобальні ринки. Таким чином, цифрова економіка формує нові умови для розвитку інноваційного підприємництва та підвищує ефективність взаємодії між учасниками інноваційної екосистеми.

Статистичні дані свідчать про поступове зростання інноваційної активності підприємств. За даними державної статистики, кількість інноваційно активних підприємств у період 2022-2024 рр. зросла до понад 4 тис., що становить близько 17% від загальної кількості підприємств відповідних видів економічної діяльності (табл. 1). При цьому значна частина підприємств впроваджує як продуктові інновації, пов'язані зі створенням нових товарів та послуг, так і процесові інновації, спрямовані на вдосконалення бізнес-процесів, методів виробництва та управління. Це свідчить про активізацію інноваційної діяльності та формування передумов для розвитку інноваційного підприємництва.

Таблиця 1 – Динаміка інноваційної активності підприємств в Україні

Показник	2018-2020	2020-2022	2022-2024
Кількість інноваційно активних підприємств	2283	2589	4136
Частка інноваційно активних підприємств, %	8,5	10,5	17,6
Підприємства, що впроваджували нову продукцію	1402	1168	2016
Підприємства, що впроваджували процесові інновації	1848	1881	2898

Джерело: складено на основі [3]

Значна частина інноваційної діяльності зосереджена у промисловості, зокрема у переробній промисловості та високотехнологічних галузях (табл. 2).

Таблиця 2 – Інноваційно активні підприємства у промисловості

Галузь	Кількість підприємств	Інноваційно активні підприємства	Частка, %
Переробна промисловість	9031	2386	26,4
Виробництво комп'ютерів та електроніки	1184	385	32,5
Виробництво автотранспортних засобів	290	115	39,7
Харчова промисловість	1854	520	28,0
Хімічна та фармацевтична промисловість	571	181	31,7

Джерело: складено на основі [3]

Отримані результати свідчать про те, що найбільш високий рівень інноваційної активності характерний для технологічно складних галузей, зокрема виробництва машин, електроніки та транспортних засобів. Саме ці галузі формують основу розвитку інноваційного підприємництва та сприяють поширенню цифрових технологій у виробничих процесах.

Важливу роль у формуванні екосистеми інноваційного підприємництва відіграють університети та науково-дослідні установи, які забезпечують генерацію нових знань та технологій. Паралельно розвиток бізнес-інкубаторів, акселераційних програм та венчурного фінансування створює умови для підтримки стартапів і комерціалізації інноваційних ідей.

Крім того, важливим елементом екосистеми інноваційного підприємництва є цифрова інфраструктура, яка забезпечує доступ підприємств до сучасних технологій, інформаційних ресурсів та глобальних ринків [4]. Використання цифрових платформ, хмарних сервісів, систем електронної комерції та інструментів аналітики даних дозволяє підприємствам підвищувати ефективність бізнес-процесів, прискорювати впровадження інновацій та розширювати можливості масштабування бізнесу. У результаті формуються нові цифрові бізнес-моделі, що сприяють розвитку інноваційного підприємництва.

Особливу роль у розвитку екосистеми інноваційного підприємництва відіграє

взаємодія між різними учасниками інноваційного середовища. Ефективна співпраця між підприємствами, науковими установами, інвесторами та державними органами створює сприятливі умови для генерації інноваційних ідей, їх комерціалізації та подальшого розвитку. У цьому контексті важливим інструментом підтримки інноваційного підприємництва є державні програми стимулювання інноваційної діяльності, розвиток технологічних парків, інноваційних кластерів та центрів трансферу технологій.

Водночас цифрова трансформація економіки формує нові виклики для розвитку інноваційного підприємництва, серед яких можна виділити необхідність підвищення рівня цифрових компетенцій підприємців, розвиток цифрової інфраструктури, а також забезпечення доступу до фінансових ресурсів для реалізації інноваційних проєктів. Подолання цих викликів потребує формування ефективної інноваційної політики, спрямованої на підтримку стартапів, стимулювання інноваційної діяльності підприємств та розвитку національної інноваційної екосистеми.

Формування екосистеми інноваційного підприємництва в умовах цифрової економіки є важливою передумовою підвищення інноваційної активності підприємств та розвитку технологічного підприємництва. Розвиток цифрової інфраструктури, підтримка стартап-екосистем, залучення інвестицій та активізація співпраці між наукою, бізнесом і державою сприятимуть створенню сприятливого середовища для розвитку інноваційного підприємництва та забезпеченню сталого економічного розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Кириленко С. В. Формування інноваційної екосистеми підприємництва в умовах цифрової економіки. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2024. № 4 (284). С. 36-42.

2. Козлова В. М. *Розвиток інноваційного підприємництва в інноваційних екосистемах*. Вісник ЛТЕУ. Економічні науки. 2024. № 76. С. 66-74.

3. Державна служба статистики України : офіц. сайт. URL: <https://stat.gov.ua/> (дата звернення: 09.03.2026).

4. Писарькова В. Р., Лихопьок Д. П. Аспекти організації цифрового переходу компанії: фактори готовності та оцінки цифрової зрілості. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. № 6 (15). С. 12-23. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.15-3>.

Писарькова Валерія Ростиславівна, доктор філософії (PhD) з економіки, доцент кафедри менеджменту, Університет імені Альфреда Нобеля, Дніпро, Україна, e-mail: pysarkova.v@duan.edu.ua

Pysarkova Valeriia R. – PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Management, Alfred Nobel University, Dnipro, Ukraine, e-mail: pysarkova.v@duan.edu.ua

